

Evangelikus Hittudományi Egyetem
Hittudományi Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	3
II. A látogató bizottság értékelése.....	5
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	5
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége.....	5
II.3. ESG-kritériumok szerinti értékelés	6
ESG 1.1. Minőségbiztosítási politika.....	6
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	8
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	10
ESG 1.4. A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	11
ESG 1.5 Oktatók	13
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	14
ESG 1.7 Információkezelés.....	15
ESG 1.8 Nyilvános információk.....	16
III. Látogató bizottság.....	18

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) az Evangélikus Hittudományi Egyetem Hittudományi Doktori Iskolája által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és a helyszíni látogatás alapján megállapítja, hogy a Hittudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében egységes szerkezetű, az egész doktori iskolára kiterjed.

A doktori iskola minőségbiztosítási és -fejlesztési folyamatai tervezettek; tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai rendszeresek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között erős a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, iránya illeszkedik a doktori iskola stratégiájához.

A támogató- pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra kiváló háttérrel biztosítanak az oktatási, kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján az Evangélikus Hittudományi Egyetem Hittudományi Doktori Iskolája öt évre akkreditálható.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- Az órarend tervezésekor az Evangélikus Hittudományi Egyetem vezetése minden félévben kijelöl egy üres sávot, melyben nincs tanóra. Ez a különféle értekezletek, bizottsági munkák megtartására szolgál, mert ekkor sem az oktatók, sem a hallgatók nem elfoglaltak, így szabadon rendelkezésre tudnak állni.
- A félévente megrendezett tanulmányi napon a doktoranduszok beszámolnak kutatási eredményeikről a többi doktorandusz és témavezető előtt.

- A felvételi jelentkezési lap kitöltésekor minden jelentkezőnek végig kell gondolnia, hogy milyen körülmények nehezíthetik tanulmányai sikeres befejezését, s ezeket le kell írnia.
- A doktori iskola vezetősége minden egyes, a tanulmányaival elmaradó hallgatót megkeres, s megvizsgálja, tud-e segítséget nyújtani az előrehaladásban.
- Az oktatási tartalmakat a doktori iskola vezetése rugalmasan alakítja a felvett hallgatók előismereteinek (pl. eltérő felekezeti specifikumok) figyelembevételével.
- A doktorandusz önkormányzat képviselője nemcsak a Szenátusnak és a Doktori és Habilitációs Tanácsnak, hanem az Oktatói Tanácsnak, valamint a Minőségbiztosítási Bizottságnak is tagja.
- A doktori képzés valamennyi hallgatójának módja nyílik külföldi tanulmányi útra, ösztöndíjra.

II. A látogató bizottság értékelése

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A Hittudományi Doktori Iskola az 1557-es alapítású hazai evangélikus oktatás és lelkészképzés jogfolytonosságát képviselő Evangélikus Hittudományi Egyetem (a továbbiakban: EHE) keretei közt működik 2000 óta. Alapításkori vezetője Jutta Hausmann professzor volt, akitől 2016-ban Béres Tamás egyetemi tanár vette át az irányítást. A Hittudományi Doktori Iskolát a MAB legutóbb a 2017/6/IX/9/2/1126. számú határozatával 2017. július 17-én akkreditálta 2019. december 31-ig.

A Hittudományi Doktori Iskolának jelenleg nyolc törzstagja és kilenc aktív doktorandusza van, az indulás óta 31 oklevelet bocsátottak ki.

A PhD-képzés az intézmény osztatlan teológus szakára épül, hagyományos felvételi bázisa a Magyar Evangélikus Egyház (a továbbiakban: MEE) mesterszinten képzett teológusain túlmenően az adventista, baptista, pünkösdi egyházak érdeklődőire is kiterjed; sőt, az utóbbi években a vezetőség a vallástudományi mesterszakot végzett érdeklődők számára is kedvezően változtatta meg a belépési feltételeket.

A Hittudományi Doktori Iskola küldetése egyrészt az EHE tudományos utánpótlásának biztosítása, másrészt hozzájárulás a MEE szellemi-lelki gyarapodásához, társadalmi szerepvállalásához. A doktori iskola jövőképeinek meghatározó sarokértékeit a fenntartó stratégiai célkitűzéseinek figyelembevételével igyekeznek megvalósítani.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskoláról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a Kormányrendelet 2 §. (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, *„aki a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”*.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Hittudományi Doktori Iskola törzstagjai:

Béres Tamás, egyetemi tanár, a DI vezetője,

Csepregi Zoltán, egyetemi tanár,
Cserháti Márta, egyetemi docens,
Fabiny Tamás, egyetemi tanár,
Kodácsy-Simon Eszter, egyetemi docens,
Korányi András, egyetemi tanár,
Kőszeghy Miklós, egyetemi tanár,
Szentpétery Péter, egyetemi docens

a Kormányrendelet 2 §. (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

Béres Tamás, a DI vezetője, tudományos fokozatát az EHE-n szerezte hittudományok tudományágban, majd a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen habilitált, szintén a hittudományok területén. Eddig három témavezetettje szerzett doktori fokozatot. Fő kutatási területei közé tartozik az ökoteológia, a környezetetika és a szociáletika. E tárgykörökben számos nagy jelentőségű publikációja látott napvilágot, s országosan elismert szaktekintélynek számít. Személye az egyik biztosíték arra, hogy DI a jövőben is megőrzi nyitottságát az aktuális társadalmi és környezetvédelmi kérdések iránt.

II.3. ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1. Minőségbiztosítási politika

A látogatás során az intézmény vezetése arról számolt be, hogy a legutóbbi akkreditációs eljárást követően a hallgatói és oktatói közösséggel együtt elhatározták, hogy mindent elkövetnek annak érdekében, hogy doktori képzésük az Európai Felsőoktatási Térség közös irányelveinek megfelelő minőségpolitika alapján működjön. Ennek következtében a vezetés, az oktatók, a hallgatók és a nem oktató személyzet körében kialakult egy általános minőségtudatos szemléletmód. A minőségbiztosítási előírások és eljárások ezért nem kellemetlen, vagy jobb esetben teljesítendő kötelezettségnek számítanak, hanem a fejlődés, az új kihívásoknak történő megfelelés elengedhetetlen segédeszközeivé váltak. Valójában arra látott példát a Bizottság, hogy miképp valósulhatnak meg a közös európai irányelvek egy intézményben, és miként működik egy olyan doktori iskola, amely összhangban áll a MAB új minőségbiztosítási koncepciójával. Jó volt látni, hogy a működésnek ez a módja nem egy új akkreditációs ciklusra történő felkészülés jegyében jött létre, hanem az elmúlt évek folyamán már „bejártódott” és az intézmény életének természetes részévé vált.

A DI minőségbiztosítási rendszerének alapidokumentumaként az EHE Minőségbiztosítási Szabályzata, valamint a DI Minőségfejlesztési Programja és Minőségbiztosítási terve című dokumentumok szolgálnak. A Minőségbiztosítási Szabályzat részét képezi az intézményi Minőségpolitika, amely legutóbb 2019. május 8-án került módosításra. Az ESG előírja, hogy az intézmény rendelkezzen publikus, a stratégiai menedzsment részét képező, külön dokumentumba foglalt minőségbiztosítási politikával. Ezt a belső érintettek (azaz a hallgatók, az oktatók és a nem oktató személyzet) dolgozzák ki és valósítják meg, megfelelő struktúrák és folyamatok révén, a külső érintettek (felhasználók, munkaadók) bevonásával. Ezen kritériumok közül a DI messzemenőig teljesítette a Minőségpolitika megalkotásával kapcsolatos feltételeket, gondoskodott az érintettek bevonásáról.

Mind az intézmény, mind a DI vezetésének a minőségfejlesztés, valamint a hallgatóközpontúság iránti maximális elkötelezettségéről győződhetett meg a látogatás alkalmával a Bizottság. Ezt támasztják alá azok a dokumentumok is, amelyekből egyértelműen kirajzolódik az elmúlt években végrehajtott minőségfejlesztésen alapuló intézményfejlesztési tevékenységek íve. Az intézményi menedzsment körében magas színvonalú a minőségtudatosság, kiválóan ismerik és értelmezik az ESG-kritériumokat, amelyeket a mindennapi munkavégzési folyamatokban tudatosan és rutinosan alkalmaznak is. Ez a tudatosság a szervezet további szintjein is egyértelműen igazoltnak látszik, ami alapján megállapítható, hogy az intézményi minőségkultúra stabil és életszerű, a szervezeti kultúra szerves része.

Az ESG-sztenderdek szerinti intézményi folyamatszabályozások és minőségfejlesztési programok kiválóan hozzá tudtak járulni a fenntartó MEE által megfogalmazott elvárások teljesítéséhez. Évenkénti tervezési ciklusokban nyomonkövethetők a konkrét elképzelések, az azokhoz hozzárendelt indikátorok, felelősök, határidők, amelyek módszeresen értékelésre és visszacsatolásra is kerülnek mind a belső, mind a külső érintettek felé.

A minőségfejlesztési tevékenységek szervezeti keretei is letisztultak, szabályozottak. A Minőségbiztosítási Bizottság stratégiai szempontból kiemelt szereppel bír, operatív módon gondoskodik az intézményi, azon belül a DI minőségfejlesztési feladatainak naprakész ellátásáról. Kiemelendő a főtitkár szerepe, aki az intézményi működési folyamatokban katalizátorként gondoskodik az egyes tevékenységek összehangolásáért, folyamatos felügyeletéért, szükség szerinti beavatkozások megtételéért. Minőségügy iránti elkötelezettsége példaértékű.

A hallgatóközpontúság a szervezet valamennyi szintjéről visszaigazolásra került, mind a formális, mind az informális elégedettségmérési eszközök működnek. Nemcsak a hallgatók körében, hanem a munkatársak és a már végzett hallgatók részéről is megerősítést nyert, hogy az intézményi vezetés a Minőségpolitikában vállalt kötelezettségeinek messzemenőig

eleget tesz, „... az intézmény az oktatók, dolgozók, hallgatók, a korábban végzettek, a fenntartó és a széles értelemben vett „felhasználók” visszajelzéseire építve tervezi működését, alakítja minőségfejlesztési programját”.

A DI képzési tevékenysége az ESG ajánlásai szerint zajlik, és a folyamatos fejlesztés jellemzi. Az ESG-kritériumok gyakorlatban történő alkalmazása tervezett, tudatos, magas színvonalú. Az intézményben működő minőségbiztosítási rendszer és szervezeti háttér – ideértve az egyetem vezetését is – kiválóan támogatja a DI minőségfejlesztési tevékenységeinek megvalósítását.

Ajánlások

Az intézményi minőségbiztosítási rendszer alapdokumentuma, a Minőségpolitika tartalmazzon konkrét hivatkozást az ESG-re, továbbá említse meg külön a doktori képzést is.

A Minőségpolitika dokumentuma kaphasson önálló státust rektori jóváhagyással, és a nyilvánosság számára tegye az intézmény elérhetővé.

Hasznos lenne a DI-t érintő tervek markánsabb megjelenítése és elkülönítése a minőségfejlesztési tervben. Azaz a DI Minőségbiztosítási célok és feladatok című dokumentum – hasonlóan az intézményi Minőségfejlesztési Programhoz – táblázatos formában kerüljön összeállításra, így átláthatóbbak és könnyebben nyomon követhetők lesznek az adott évre kitűzött célok és feladatok.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

Az EHE elsősorban a MEE számára képez hitéleti munkatársakat, doktori képzésében pedig a protestáns teológia nemzetközi kutatásaihoz kapcsolódva törekszik a teológia tudományának legmagasabb szintű, ugyanakkor a magyarországi igényeket is szem előtt tartó művelésére. A doktori képzés és az annak részét képező kutatómunka stratégiai célja egyfelől az egyház tudósutánpótlásának biztosítása, másfelől olyan korszakspecifikus teológiai kérdések megválaszolása, melyek a MEE felelősségteljes társadalmi szerepvállalásaihoz elengedhetetlenek.

A témakiírások követik a megfogalmazott stratégiát, tükrözik az aktuális társadalmi kihívásokat és a fenntartó egyház igényeit. Ennek megfelelően növekedett meg az utóbbi időben a gyakorlati teológiai tématerületek súlya. Meghatározóak a MEE közössége által megnevezett éves „alapgondolatok” (2018: szegénység, 2019: határok), amelyek a változó világ kérdésfelvetéseire, valamint megoldandó kulcsfeladataira hívják fel a figyelmet, és keresik az

egyházi és teológiai hozzájárulás lehetőségeit. A DI nagy nyitottságot mutat a kisebb keresztyén felekezetek (adventista, baptista, pünkösdi) igényei, valamint a más tudományterületeket is érintő interdiszciplináris kutatási témák iránt. Ezen elveknek megfelelően a kutatási témák sokrétűek (például: A theologia naturae szerepe a természettudományos és teológiai világismeretben; Környezetetika, ökoteológia; Társadalomtudományok az Újszövetség kutatásában; Az istentisztelet közvetíthetősége a tömegkommunikációban; Az ökumenikus mozgalom a 19–20. században; Bibliai történetek és világirodalom).

A képzési terv rugalmas, de nem esetleges, a tanulmányok megtervezéséhez és megvalósításához szükséges információk nyilvánosak és könnyen áttekinthetőek. A képzés során elsajátítandó kompetenciák világosak. Az első, képzési szakasz kurzuskínálata megfelelő a komplex vizsga elméleti részére történő alapos felkészüléshez. A komplex vizsga témakörei nyilvánosan elérhetőek, a hozzájuk tartozó szakirodalmat folyamatosan frissítik. Kiemelt helyen szerepel a képzési és kutatási szakaszban a kutatásmódszertani ismeretek közvetítése.

A képzési terv alakításában fontos tényezőnek számít a fenntartó egyház visszajelzése. A rektor éves beszámolóval tartozik az egyház országos presbitériuma előtt, ahol az intézményben folyó oktató- és kutatómunka érdemi megvitatása is megtörténik, emellett az egyház felelős püspöke tanácskozási joggal vesz részt az egyetem szenátusi ülésein, ahol a döntéshozási folyamatokra közvetlenül is hatással lehet. A hallgatók képviselője is biztosítva van az egyetem döntés-előkészítő és döntéshozó testületeiben, ahol a képzési program megvitatása és jóváhagyása történik. Ezen túlmenően a DI vezetősége külön megbeszélést is folytat a hallgatók képviselőjével. A képzési terv évenkénti felülvizsgálatát, valamint a Doktori és Habilitációs Tanács általi jóváhagyását szabályzat írja elő (Doktori Iskola Működési Szabályzata, a továbbiakban: DIMSz).

Az új képzési rend még kezdeti stádiumában van, komplex vizsgára eddig két alkalommal kerülhetett sor, doktori cselekmények még nem fejeződtek be. Az átalakulás folyamatában különösen fontosak a visszajelzések. A látogatáskor a Bizottság meggyőződött arról, hogy a fenntartó, a vezetők, az oktatók és a hallgatók közösen értelmezik az új kihívásokat, felismerik a nehézségeket, továbbá szembenéznek a még meglévő hiányosságokkal.

A komplex vizsgát a DIMSz 8. §-a részletesen szabályozza. Kiemelésre érdemes az a rendelkezése, amely az idegennyelv-ismereti követelmény teljesítését a komplex vizsgára jelentkezés feltételül írja elő. A komplex vizsga értékelése a Kormányrendelet szerint kétfokozatú, megfelelt vagy nem megfelelt minősítés lehet; ebből következik, hogy az eredménye sem számítható be a fokozatszerzési eljárásba. A DIMSz-et tehát a jogszabálynak megfelelően módosítani szükséges.

A műhelyvitával kapcsolatos szabályozásban (DIMSz 9.§) a minőségbiztosítás szempontjából fontos előírás a külső bíráló közreműködése. Ugyanakkor nem életszerű, és az alapos véleményezést sem segíti, hogy a bírálók két héttel a vita előtt kapják meg a kéziratot. A szabályzat nem tér ki arra, hogy a műhelyvitán felmerült kifogások, javaslatok, valamint a bírálók elfogadó nyilatkozatában megfogalmazott feltételek miként kerülnek rögzítésre, és ezek a megállapítások milyen úton jutnak el a jelölthöz. Kérdést vet fel továbbá, hogy sikertelenség esetén a „határidő nélküli” újra benyújtás lehetősége miként viszonyul az értekezés törvényben megszabott benyújtási határidejéhez. Erre a határidőre érdemes a műhelyvita időpontjának kitűzésénél (esetleg szabályzatba foglaltan) is figyelemmel lenni.

Az immár két évtizede működő DI kialakult folyamatszabályozással, hagyományokkal rendelkezik. Már az előző akkreditáció is elismerésre méltónak nevezte a doktori értekezések színvonalát.

Ajánlások

A műhelyvita megszervezésében egyértelművé kell tenni a benyújtandó értekezésre vonatkozó feltételeket, különösen a kidolgozottság szintjét és a határidők kereteit. Erősen ajánlott az értekezés bírálatára több mint két hetet biztosítani, valamint a vitáról jegyzőkönyvet készíteni. A bírálatot érdemes írásban kérni, hogy a hallgató számára egyértelmű legyen a kért változtatás.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

A DI hallgatóinak létszáma alacsony, amelynek több következménye azonosítható. Az informális kapcsolattartás erős, mindenkire külön figyelmet fordítanak. Az erős interperszonális kapcsolat mind a témavezetők, mind az adminisztráció részéről – a látogatás során elhangzottak alapján – az egyik legfontosabb oka, hogy az önértékelésben leírtak szerint a 2016 óta beiratkozottak közül eddig senki sem szakította meg tanulmányát. Ugyanakkor, mivel három-négy fős évfolyamokról van szó, ha egy-egy doktorandusz nem szerez fokozatot, az jelentősen meglátszik a százalékos arányokon.

A doktorandusz önkormányzat a kis létszám ellenére, vagy annak következményeként igen hatékonyan működik. Alapvetően könnyen eléri a doktoranduszokat és informálja őket. A doktorandusz önkormányzat elnöke a jogszabályok által nevesített testületeknek tagja, valamint az intézmény specifikus testületeinek munkájában is részt vesz.

A doktoranduszok előrehaladását elsődlegesen a témavezetők követik, ugyanakkor a képzési tervnek megfelelő haladást a tanulmányi titkárság is ellenőrzi. Amennyiben a

doktoranduszok tanulmányi előremenetelükben elakadnának, a korábban vázolt helyzet okán ismerik az adott doktorandusz élethelyzetét, így személyre szabottan tudnak segíteni. Az előrehaladást mérik a félévente tartott belső konferenciák is.

A hallgatóközpontú tanulás és tanítás fontos eleme az értékelési rendszer előzetes nyilvánosságra hozatala: ez a kritérium teljesül. A komplex vizsga egyik célja, hogy a kutatási témától függetlenül minden, az intézményben fokozatot szerző személy jártas legyen hittudományi kérdésekben.

A DIMSz rögzíti, hogy a komplexvizsga-bizottság és a doktori értekezést bíráló bizottság döntéseivel kapcsolatban, a fokozat visszavonásáról szóló döntés ellen, továbbá a felvételi vizsgabizottság által elkövetett formai szabálytalanság esetén milyen módon lehetséges a fellebbezés.

A Bizottság a látottak és hallottak alapján úgy ítéli meg, hogy az ESG 1.3-as pontjának a kritériumait kielégítően teljesíti a doktori iskola.

ESG 1.4. A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

A Bizottság a látogatás során szerzett tudomást arról, hogy a mesterképzésben résztvevő hallgatók tehetséggondozása elsősorban külföldi ösztöndíjas (Erasmus, egyházi ösztöndíjak) tanulmányok felkínálásával történik. Ez bizonyos értelemben helyettesíti a kevésbé élénk TDK-s munkát. Az egyházi finanszírozású külföldi tanulmányok általában egy éves időtartamra szólnak. Ekkor van lehetősége a hallgatónak arra, hogy valamely témakör tanulmányozásában jobban elmélyedjen és ehhez külföldi szakemberek segítségét is igénybe vegye. A legtöbb esetben ekkor nyer a hallgató olyan impulzusokat, amelyek doktori tanulmányok megkezdésére ösztönzik.

A jelentkezés feltételeiről és a felvételi eljárás rendjéről a DIMSz 5. és 6. §-a részletesen és érthetően rendelkezik. A jelentkezés meghirdetése nyilvános: az EHE honlapján és a felvi.hu-n is elérhető. A jelentkezés on-line történik, a megjelölt dokumentumok benyújtásával.

A hallgatók zökkenőmentes előrehaladását részint a témavezetőkkel való folyamatos és intenzív kapcsolattartás, a DI által megbízott oktató által történő ellenőrzés, valamint a doktoranduszok szemeszterenkénti ún. tanulmányi napon megtartott nyilvános beszámolóí segítik. Ez utóbbi rendezvényen a DI valamennyi oktatójának módja van visszajelzésre a beszámólót tartó doktorandusz részére.

Az egyetemnek számos külföldi teológiai fakultással (Németország és skandináv államok) van szoros kapcsolata, és nagy számban vannak élő Erasmus-szerződésai. A látogatáson a Bizottság megtudta, hogy gyakorlatilag a doktori képzés valamennyi hallgatója végez külföldi résztanulmányokat is. Az ilyen módon szerzett ismeretek elismeréséről azonban a szabályzatokból csupán annyi derül ki, hogy arról a DI vezetője határoz. Erre a Képzési Terv nyújt lehetőséget oly módon, hogy nagy önállóságot biztosít a hallgatók kutatási kötelezettségeinek teljesítésében. Ez – miután jól bejáratott kapcsolatokról van szó – a fogadó intézmény, valamint az ottani kapcsolattartó professzor véleményezése alapján történik. Néhány esetben intézményközi szerződés szabályozza a kreditelismeréseket. Jelentős nemzetközi kapcsolatok segítik a kutatási tevékenységet is (például közös kutatási projekt az Augustana Hochschule-val [Neuendettelsau], Prof. Markus Buntfuss és Prof. Reiner Anselm vezetésével).

A képzés része, hogy a doktoranduszok oktatói tevékenységért is krediteket szereznek. A hallgatók beszámolója szerint nagy segítséget jelent számukra, hogy témavezetőik visszajelzéseket adnak oktatói munkájukkal kapcsolatban. Az egyetem kiterjedt külföldi kapcsolatrendszerének köszönhetően lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók külföldi konferenciákon is rendszeresen tartsanak előadásokat. Emellett a kutatási területükkel kapcsolatos témában kihasználnak minden hazai lehetőséget is konferencia-előadás tartására. Ezeket a doktori iskola tudatosan is ösztönzi.

A fokozatszerzési eljárás szabályozása (EHE Doktori Szabályzat, C fejezet) minden szempontra kiterjed és pontos. Bizonyos esetekben a fokozat minősítésének meghatározásánál hasznos, ha a kerekítési szabályok megtalálhatók a szövegben. A szabályzat 5. §-a szól a fokozatszerzésre való egyéni felkészülésről, a jelentkezés és a felvétel feltételeinek részleteiről. A törvényi előírásoktól eltérően feltételként szerepel a „doktori értekezés benyújtása a jelentkezéssel” egyidejűleg. Ez a szigorúbb szabályozás a minőséget szolgálja azáltal, hogy csak olyan személyeknek nyitja meg az egyéni felkészülés lehetőségét, akik már valóban képessé váltak az önálló tudományos munkára.

Az ESG-nek az az irányelve, hogy a hallgatóknak biztosítsák a megfelelő feltételeket és támogatást a tanulmányaikban való előrehaladáshoz, maximálisan érvényesül a szabályozott folyamatleírásokban: a Doktori Iskola Működési Szabályzatának, valamint a Doktori Szabályzatnak a kidolgozottságában. Az előrehaladás része a külföldi tanulmányok elismerése, ezt a DI az ösztöndíjas programokon való részvételre buzdítással ösztönzi.

ESG 1.5 Oktatók

A DI-nak nyolc törzstagja van, köztük öten egyetemi tanárok, hárman egyetemi docensek. Az új tagok bevonása jelentős fiatalítással járt együtt. A törzstagok publikációs tevékenysége jelentős, mind itthon, mind külföldön elismert szakemberei kutatási területüknek. Mindnyájan hangsúlyozottan foglalkoznak legalább egy olyan kutatási témával, aminek korszakos aktualitása megkérdőjelezhetetlen. Munkásságuk sajátossága továbbá az interdiszciplináris nyitottság és kapcsolatteremtés. E területeken felmutatott kutatási eredményeik legmarkánsabban a doktori képzés kurzusainak témamegjelölésében jelennek meg. A témakiírások mellett így valósul meg a kutató- és oktatómunka összekapcsolódása.

Az érdeklődők tájékoztatása érdekében fontos lenne, ha az intézmény honlapján információkat találhatnának a doktori iskola törzstagjairól és oktatóiról.

Az oktatók tudományos tevékenységét az egyetem nemcsak elvárja, hanem ösztönzi is: a kutatási projekteken és konferenciákon való részvételt - lehetőségeihez mérten - anyagilag is támogatja. Az egyetem ily módon is felelősséget vállal oktatói szakmai minőségéért, a hatékony oktatói munkáért. Az oktatói feladatvégzést segítő oktatástechnikai és adminisztratív kérdések megvitatása az Oktatói Tanács kereteiben történik.

A DIMSz határozza meg, hogy milyen feltételeket és feladatokat kell teljesítenie a DI vezetőjének, törzstagjainak és témavezetőinek. A jogszabályi kritériumokon túl a témavezetőkkel szemben elvárás, hogy publikációs tevékenységük az adott témában elérje a doktoranduszok számára előírt publikációs mérték kétszeresét, továbbá hogy adataikat az MTMT és az Országos Doktori Tanács adatbázisában rendszeresen frissítsék.

A DI tevékenységében részt vevő oktatókra és kutatókra is érvényes az intézmény Oktatói, kutatói, hallgatói és egyéb alkalmazotti szabályzata. E dokumentum rögzíti az oktatók és kutatók értékelésének módját: az értékelés a HÖK által szemeszterenként szervezett hallgatói értékelés és az Oktatói Tanács előtt elhangzó rendszeres beszámoló keretében valósul meg. Ezen kívül az oktatók minden évben önértékelést készítenek, melyet a rektor értékeli, majd az adott oktatóval megbeszél.

Jelentős oktatástechnikai előrelépést jelentett, hogy az egyetem bevezette a Moodle távoktatási programot, ami a doktori képzésben új lehetőségeket nyitott meg. Az újításra való fogékonyság egyik bizonyítéka ez az intézmény működésében.

Ajánlások

Az ODT adatbázisa mellett érdemes lenne az egyetem honlapján is megjeleníteni a törzstagokra és az oktatókra vonatkozó legfontosabb információkat, vagy az ODT-linket feltüntetni.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

Az EHE Könyvtára 1997-ben vált külön az Evangélikus Országos Könyvtártól. Nyilvános könyvtár, könyvállománya meghaladja az 59000 kötetet, a több mint 100 hazai és külföldi szakfolyóirat mellett előfizetett folyóirat-adatbázisok is elérhetőek. A Bizottság azt tapasztalta, hogy a szolgáltatások színvonala igen magas és az online használat is kiemelkedő. A könyvtár állománygyarapítási gyakorlata figyelembe veszi a tanszékeken – a doktori képzésben résztvevők részéről is – leadott szakirodalmi igényeket. Magas az idegen nyelvű művek aránya. A könyvtár támogatja a doktoranduszokat a Magyar Tudományos Művek Tárának használatában, tanácsadással, valamint adatrögzítésekkel. Az MTMT-regisztráció feltétele a doktori beiratkozásnak. Az intézmény saját digitalizálást is végez, biztosítja polgárai számára az adatbázisok és saját adattárak távoli elérését.

Az intézmény egész területén biztosított a wi-fi. A HÖK és a DÖK is saját helyiséggel rendelkezik. A látogatás idején még folyamatban volt a „doktori szoba” kialakítása, melyet az intézmény kifejezetten a doktori iskola részére hozott létre. A szoba célja, hogy helyet adjon a doktoranduszoknak megbeszélések, fórumok, továbbá szemináriumok tartására.

Az intézmény saját kollégiummal rendelkezik, ahová a doktoranduszok is jelentkezhetnek. Az intézmény szakkollégiumában a doktoranduszok mint hallgatói tagok nem vesznek részt, ugyanakkor a kurzusok nyitottak számukra.

Az intézmény számára fontos, hogy doktoranduszai képezzék oktatói utánpótlása alapját, ebben a törekvésben a fenntartó is támogatja. Ezt elősegítendő az oktatók bevonják graduális kurzusaik megtartásába a doktoranduszokat. A doktori képzés tárgyai, ellentétben a graduális képzéssel, még nem szerepelnek az intézmény elektronikus tanulmányi rendszerében, az ETN-ben. Az indexben a tanulmányi titkárság rögzíti a felvett tárgyakat.

Az elsőévesek számára külön tájékoztatót szerveznek, de ezt követően is rendszeresen a tájékoztatók mind intézményi, mind témavezetői szinten. A tehetséggondozás terén a TDK szervezése eddig nem járt sikerrel, így más intézményekkel közösen szerveznek TDK-t. Ennek következtében az OTDK-n való részvétel és eredmények hullámzóak. A doktori képzésben résztvevő, valamennyi fiatal kutató számára biztosítottak ösztöndíjak. Az intézmény támogatja a konferencia-részvételeket, az előadásokért kreditet lehet szerezni.

Az intézmény biztosítja az ESG irányelveinek megfelelő infrastrukturális, könyvtári, anyagi, adminisztrációs, valamint személyi háttértámogatást a hallgatók eredményes tanulása érdekében. A doktori képzés biztosítja mind a hazai, mind a nemzetközi hallgatói mobilitást.

Ajánlások

Javasolt a doktori képzés adminisztrációjának mielőbbi megoldása az ETN-ben.

ESG 1.7 Információkezelés

Az egyetem 2018-19-re vonatkozó minőségfejlesztési programjának VII. fejezete pontosan lefedi az ESG 1.7. pontjára vonatkozó irányelveket. Az „Információkezelés” menüpontban táblázat mutatja be, hogy mely információkat gyűjtik rendszeresen, a gyűjtés kinek a feladata, kik vesznek még részt a feldolgozásban, ki a jóváhagyó, és mi a határidő.

A minőségcélok közül a doktori iskola a lemorzsolódás megakadályozását tekinti elsőrendűnek. A kis létszám előnyeit használják ki ezen a téren is, mikor a doktori iskola egyenként keresi fel azokat a doktoranduszokat, akik tanulmányaik folytatásával elakadnak, fokozatszerzésük veszélybe kerül. A személyes konzultációt is felajánlva próbálják feltárni a tanulmányok félbeszakadásának okait, és a szakmai segítségnyújtás lehetséges módjait számba venni. A doktori iskola vezetőjének elmondása szerint eddig több esetben jártak már sikerrel különböző megoldások választásával (például intenzív szaktanári szupervízió, társtémavezetői tanácsadás és témavezető-váltás).

Ez a tudatos odafigyelés a lemorzsolódás csökkentésére négy éve kezdődött, és azóta lényegesen javultak a statisztikák. Ez nemcsak a személyes felkereséseknek köszönhető, hanem a hallgatói elköteleződést segítő „mikroprogramnak” is, melynek legfőbb elemei a tanulmányi napok szervezése, valamint a hallgatók bevonása a DÖK munkájába. A lemorzsolódás csökkentését szolgálja a jelentkezéskor kért motivációs levél, melyben a pályázónak le kell írni, milyen körülmények veszélyeztethetik a fokozatszerzését. Ez elsődleges szűrőként szolgál, lehetővé teszi a doktori iskola számára, hogy csak a valóban motivált jelentkezőket vegye fel.

A fokozatot szerzettek életútjának követésére az egyetem kiemelt figyelmet fordít, a diplomás pályakövetési rendszer (DPR) működtetéséért külön személy felel. A DPR-felelős az SzMSz 13. §-a értelmében a Minőségbiztosítási Bizottság üléseinek állandóan meghívott, tanácskozási joggal rendelkező tagja. Az intézményi kérdőív kidolgozása a DPR-felelős feladata, melynek tervezési folyamatában részt vesznek a minőségügyi felelősök, a szakirányfelelősök és a hallgatói önkormányzat képviselője. Az intézményi kérdőívek alapjául az országos diplomás pályakövetői program ajánlásai és mintakérdőívei szolgálnak. A DPR legfontosabb adatforrása az ETN-be feltöltött kérdőív. Az intézmény lehetővé tette, hogy a már végzett hallgatók is adatot tudjanak szolgáltatni anonim módon.

A doktoranduszi elégedettségmérés nem DI-szinten zajlik, hanem egyetemi irányítás alatt, az alsóbb szintű képzések hallgatóival közös rendszerben. A formális elégedettségmérésen túl legalább ilyen fontos a doktori iskola vezetése számára a személyes visszajelzések biztosítása. A kis létszámnak köszönhetően a doktoranduszok gyakran közvetlenül keresik fel a doktori iskola vezetőjét vagy a témavezetőjüket, hogy kérdéseiket, észrevételeiket megosszák velük. A harmadik lehetőség a doktoranduszok számára a doktorandusz

képviselői általi érdekérvényesítés. A hallgatói fórumon résztvevők megerősítették, hogy a vezetés teljes mértékben nyitott az észrevételeik iránt; beszámolóik egybecsengtek az önértékelésben leírtakkal és az intézmény vezetésével folytatott interjúk során elhangzottakkal.

A Bizottság megállapította, hogy a hallgatók előrehaladását illetően is naprakész információval rendelkezik a vezetés, sőt az adminisztratív személyzet is. Ismerik mindegyik doktorandusz aktuális tanulmányi helyzetét, és ez szükség esetén lehetőséget ad a gyors reagálásra, segítségnyújtásra. (Ennek az adottságnak természetesen lehet árnyoldala is.)

A főtitkár kifejtette a látogatás során, hogy mennyire hasznos számukra a visszacsatolás rendszere: a „főóknak nem kívánnak dokumentumokat gyártani”, ezért a hallgatói értékelések és az évenkénti oktatói önértékelések alapján készült értékelést megosztják az érintett oktatóval. Ez a rendszer szintén egyetemi szintű.

Egyértelműen megállapítható, hogy a doktori iskola - az intézményrendszer szerves részeként - tudatos odafigyeléssel, az ESG irányelveinek követésével alakította ki információkezelési mechanizmusát. Az ESG standardjait speciális intézményi jellegéhez sikeresen adaptálta, a gyűjtés-elemzés-visszacsatolás rendszere teljes mértékben megvalósul. Külön említendő jó gyakorlat a kevésbé motivált felvételizők kiszűrésére kidolgozott jelentkezési lap, valamint a diplomás pályakövetési rendszerre való kiemelt figyelem a vezetés részéről.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Az aktuális Minőségfejlesztési Program VIII. fejezete a vonatkozó ESG-standardok alapján sorolja fel a nyilvános információk kezelésének módját. A táblázat minden információ típus mellett feltünteti az ezzel kapcsolatos feladatot, a felelős személyt, a határidőt és a jóváhagyó személyét. Megtudható, hogyan biztosítják a képzési programokra, továbbá a képzés minőségére vonatkozó információk nyilvánosságát.

Az intézmény honlapja logikus felépítésű, a különböző szabályzatok, dokumentumok könnyen megtalálhatók. Az általános (tehát nem csak a doktori képzésre vonatkozó) dokumentumokról elmondható, hogy világos szerkezetűek, a címnek megfelelő a tartalom. A dokumentumok végén visszakövethetőek az adott dokumentum elfogadásának és későbbi módosításainak adatai (jóváhagyó testület, dátum). A Szervezeti és Működési Szabályzat pontosan felsorolja az egyetem bizottságainak összetételét, és működésük alapvető szabályait.

Az egyetem honlapján, a minőségbiztosítás menüpont alatt csoportosítva megtekinthetők a minőségbiztosítással kapcsolatos dokumentumok.

Az egyetem honlapján külön menüpontja van a doktori iskolára vonatkozó tartalmaknak. Erről a menüpontról is elmondható, hogy logikus felépítésű, jól áttekinthető. A „Felvételi” menüpont alatt külön dokumentum tartalmazza a felvételre vonatkozó információkat (a képzés időtartamát és az alatta megszerzendő kreditek számát javítani kell), az ETN-re vezető link viszont csak a mesterképzés felvételi eljárásáról tartalmaz információkat; ez mindenképp javítandó. A doktori.hu-n található törzstaglista nem egyezik a doktori iskola honlapján feltüntetettel. A doktori iskola menüpont alatt megtalálható minden további, közvetlenül a doktori képzést érintő információ, mint a doktori szabályzat, a képzési terv, a témakiírások, a komplex vizsga tárgyjegyzéke tanszékenként. A 2008 óta született disszertációkba és téziseikbe be lehet tekinteni.

Példaértékű a végzetek elhelyezkedésének bemutatása: az egyetem immár harmadik éve jelenteti meg sorozatát a diplomás pályakövetés témájában, a füzetek papírformában és (az első kettő) online is elérhetők. Ebben a sorozatban doktori képzésre vonatkozó adatok ugyan kevés grafikonon jelennek meg, de ez az alacsony létszám és az önkéntességen alapuló válaszadás miatt érthető. A végzetekre vonatkozó elemzéseket, statisztikákat az „Egyetemünk” menüpont „Végzetek” alpontja tartalmazza. A 2013-2017 közötti adatok tanévenkénti bontásban, pdf- illetve ppt-fájlban érhetőek el. A DPR működtetése iránti elkötelezettség ékes bizonyítéka, hogy az intézmény számára kiemelten fontos képzéseinek hasznosulása és átláthatósága. A beérkező információk nagy segítséget nyújtanak ahhoz, hogy az egyetem a fenntartó és a felhasználók igényeire tekintettel alakítsa képzéseit.

Az ESG 1.8-as standardjait egy-két könnyen javítható hiányosságtól eltekintve maradéktalanul teljesíti a doktori iskola.

Ajánlások

Erősen ajánlott a doktori.hu-n és az egyetem honlapján található törzstaglista összehangolása.

Az aktuálisan meghirdetett kurzusok mellé érdemes odaírni az oktató nevét, a doktori képzés iránt érdeklődők számára ez hasznos információ lehet.

III. Látogató bizottság

Elnök: Németh Dávid, egyetemi tanár, Károli Gáspár Egyetem

Tagok:

Bodó Sára, egyetemi tanár, Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Miskolciné Mikáczó Andrea, egyetemi docens, Szent István Egyetem

Nemes László, doktorandusz, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gulyás Lelle, szakreferens, MAB

Látogatás időpontja: 2019. november 28.